

بررسی انتخاب حسابرِس، حق الزحمه و کیفیت حسابرِس در شرکت‌های خانوادگی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

پیمان خورده بین^۱

^۱ دانش آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه بین‌المللی خلیج فارس

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی انتخاب حسابرِس، حق الزحمه و کیفیت حسابرِس در شرکت‌های خانوادگی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. معیار کیفیت حسابرِس در این پژوهش تخصص حسابرِس در نظر گرفته شده است. به همین منظور سه فرضیه تدوین و داده‌های مربوط به ۷۲ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران برای دوره‌ی زمانی بین سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ مورد استفاده قرار گرفت. برای آزمون فرضیه‌ها از تکنیک رگرسیون چند متغیره به روش داده‌های تابلویی استفاده شد. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد بین مالکیت خانوادگی و حق الزحمه حسابرِس رابطه معناداری وجود دارد. در این تحقیق رابطه بین مالکیت خانوادگی و انتخاب حسابرِس متخصص تایید نشده است. همچنین نتایج این پژوهش مبین این است که بین مالکیت خانوادگی و تداوم انتخاب حسابرِس رابطه معناداری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی

حق الزحمه حسابرِس، کیفیت حسابرِس، مالکیت خانوادگی

مقدمه

در شرکت‌های خانوادگی عموماً بخش زیادی از سهام در اختیار یک یا چند سهامدار عمده حقیقی از اعضای یک خانواده است و اعضای خانواده در پست‌های مدیریتی و عملیاتی مشغول کار هستند. طبق پژوهش‌های انجام شده، مشخص شده اگر میزان سهم مدیران از حدی بیشتر باشد، می‌تواند این انگیزه را در آنها ایجاد کند تا وضعیت مالی و عملکرد مطلوب‌تری را ارائه دهند، همچنین سهامداران عمده نیز می‌توانند از طریق کنترل رفتار مدیران بر روی تصمیمات و فعالیت‌های شرکت تأثیرگذار باشند [۲،۱].

در شرکت‌های خانوادگی ممکن است به دلیل ساختار مالکیت خاص این شرکت‌ها، حفظ منافع خانواده بر حفظ منافع سهامداران جزء ارجحیت یابد، در نتیجه به دلیل اینکه سهامداران جزء کمتر به اطلاعات مهم و اساسی شرکت دسترسی دارند، همواره این خطر احساس می‌شود که منافع این گروه در معرض خطر به خصوص در بلندمدت قرار گیرد [۲،۳]. نبود شاخصی مناسب برای شناسایی شرکت‌های خانوادگی و لزوم توجه بیشتر و عمیق‌تر در ساختار

مالکیت شرکت‌ها، همچنین مطالعات بسیار محدود در این مورد در ایران، ضرورت انجام پژوهش در مورد شرکت‌های خانوادگی در بازار سرمایه کشور را مشخص می‌کند. ساختار مالکیت شرکت‌ها می‌تواند بسیار متنوع باشد و طیف وسیعی از سهامداران حقیقی و حقوقی می‌توانند در این ساختار ایفای نقش کنند. حضور سهامداران حقیقی از یک خانواده یا فامیل با در اختیار داشتن درصد بالای سهام و یا حضور آن‌ها در هیأت مدیره به نوعی خانوادگی بودن مالکیت شرکت را نشان می‌دهد [۵،۴]. در شرکت‌های خانوادگی به علت وجود سهامدار عمده حقیقی و یا وجود اعضای خانواده در هیأت مدیره، ممکن است سایر سهامداران این گمان را داشته باشند که منافع خانواده، به عنوان یکی از اصلی‌ترین ارکان تصمیم‌گیری برای شرکت، بر منافع سایر سهامداران در اولویت قرار گیرد [۶،۱].

صورت‌های مالی بخش عمده‌ای از اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان یک شرکت را تأمین می‌کند. براساس چنین سطح اعتمادی به صورت‌های مالی، نقش حسابرِس نیز نقش حیاتی است. حسابرِس صورت‌های مالی امری ضروری است زیرا صورت‌های مالی حسابرِس شده می‌تواند این اطمینان را برای سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان فراهم کند که اطلاعاتی معتبر و قابل اتکا در اختیار آنها قرار می‌گیرد. بنابراین، حسابرِس صورت‌های مالی می‌تواند ارزش افزوده اقتصادی را برای یک شرکت به وجود آورد. با در نظر گرفتن اهمیت خدمات حسابرِس و عدم امکان مشاهده مستقیم کیفیت حسابرِس، پیدا کردن روشی اثربخش برای کنترل کیفیت حسابرِس، امری ضروری است. مهم‌ترین جنبه‌ی کنترل و مدیریت کیفیت حسابرِس را می‌توان تخصص و تداوم انتخاب موسسه حسابرِس دانست. از طرفی، حق الزحمه خدمات حسابرِس شرط ضروری برای اطمینان نسبت به کیفیت حسابرِس است [۷]. اگرچه حق الزحمه بیشتر حسابرِس همیشه بیانگر هزینه حسابرِس با کیفیت بالاتر نیست اما، علاوه بر داشتن کیفیت حسابرِس مناسب، موسسات حسابرِس هزینه‌ی استاندارد را برای انجام کار خود در نظر می‌گیرند که به طور طبیعی حق الزحمه دریافتی آنها بیشتر از این هزینه‌هاست.